25/07/2019

Η Βυζαντινή Μουσική στους Δρόμους της Φιλίας του Ravenna Festival και του Riccardo Muti

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Στις 9 Ιουλίου, ο Μαέστρος των Μαέστρων, όπως συχνά αποκαλείται ο κορυφαίος Ιταλός Αρχιμουσικός από τον διεθνή Τύπο, χάρισε μία μοναδική ερμηνεία της 9ης Συμφωνίας του Μπετόβεν στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού, συνενώνοντας, υπό την μπαγκέτα του, Ιταλούς και Έλληνες μουσικούς. Η συναυλία αυτή αποτέλεσε το αποκορύφωμα των φετινών “Δρόμων της Φιλίας”, του ετήσιου μουσικού “προσκυνήματος” που διοργανώνει από το 1997 κάθε χρόνο το Φεστιβάλ της Ραβέννα σε ιστορικές πόλεις, με τον Μούτι να πραγματοποιεί κορυφαίες συναυλίες μαζί με την Ορχήστρα Νέων Luigi Cherubini, σε συνεργασία με ντόπιους μουσικούς του εκάστοτε προορισμού.

Το Φεστιβάλ της Ραβέννα ιδρύθηκε το 1990 από την Cristina Mazzavillani Muti, σύζυγο του διεθνούς φήμης μαέστρου Riccardo Muti. Αποτελεί ένα από τα πιο αξιόλογα Φεστιβάλ της Ευρώπης έχοντας φιλοξενήσει κάποια από τα μεγαλύτερα ονόματα της κλασικής μουσικής: Pierre Boulez, Claudio, Abbado, Chung, Gavazzeni, Lorin Maazel, Valery Gergiev, Zubin Mehta, Georg Solti, Giuseppe Sinopoli, Carlos Kleiber, and Georges Prêtre, Martha Argerich, Maurizio Pollini. Μετά από συναυλίες των “Δρόμων της Φιλίας” στο Σαράγιεβο, τη Βηρυτό, την Ιερουσαλήμ, τον Κάιρο, την Τεχεράνη, η φετινή διοργάνωση αφιερώθηκε στην Αθήνα, η οποία συνδέεται με τη Ραβέννα, χάρη στη Μεσσόγειο αλλά και στις κοινές βυζαντινές της αναφορές.

Είναι άλλωστε χαρακτηριστικό ότι το σήμα κατατεθέν της ιστορικής αυτής Ιταλικής πόλης δεν είναι παρά η Βασιλική του San Vitale, ένα από τα σημαντικότερα μνημεία του Χριστιανισμού της Γηραιάς Ηπείρου και το σημαντικότερο δείγμα πρώιμης βυζαντινής τέχνης και αρχιτεκτονικής της Δυτικής Ευρώπης. Ο ναός είναι τεράστιας σημασίας για τη βυζαντινή τέχνη, καθώς είναι η μόνη μεγάλη εκκλησία από την περίοδο του Αυτοκράτορα Ιουστινιανού Α΄ που σώζεται ουσιαστικά ανέπαφη μέχρι σήμερα. Είναι επίσης ιδιαίτερα γνωστή για τα καταπληκτικά ψηφιδωτά της, από τα οποία ξεχωρίζουν αυτά του αυτοκράτορα Ιουστιανιανού και της Θεοδώρας.

FOCUS: RAVENNA FESTIVAL

Il commento

PER L'ALTO MARE APERTO IL VIAGGIO DELL'UMANITÀ

LE VIE DELL'AMICIZIA PORTANO IN GRECIA LA NONA DI BEETHOVEN: IL 9 LUGLIO NELL'ODEON DI ERODE ATTICO, AI PIEDI DELL'ACROPOLI, L'11 LUGLIO AL PALA DE ANDRÉ

1990 30 2019 RAVENNA FESTIVAL

MUTI L'ATENIESE

NEL CHIOSTRO DELLA BIBLIOTECA CLASSENSE

"Fra Oriente e Occidente" Il libero canto greco-bizantino con Karantzi e Tsabropoulos

Le date e gli appuntamenti

Enrica Gatta – RAVENNA

ATENE è ritorno. Quest'anno il Concerto dell'Amicizia – il 9 luglio nell'Odeon di Erode Attico, ai piedi dell'Acropoli, l'11 luglio al Palazzo De André per la replica italiana – guarda alla Grecia, come una stazione del resto della trentesima edizione di Ravenna Festival, ispirato alla figura di Ulisse.

«IL NOSTRO viaggio ad Atene – spiega Riccardo Muti, che fin dal 1997 è l'appassionato artefice degli eventi delle Vie dell'Amicizia – con l'esecuzione di Beethoven e della sua Nona Sinfonia nella culla della civiltà occidentale, vuole essere un omaggio all'Europa». «Fin dall'inizio, ormai vent'anni fa – prosegue il maestro – i viaggi delle Vie dell'Amicizia hanno avuto come intento di toccare città ferite (come è stato a Sarajevo, a Beirut, a New York pochi mesi dopo l'attentato delle Twin Towers), oppure di riallacciare antichi legami con luoghi che hanno fatto la storia, come Mosca, il Cairo, Meknès, Tokyo. Costruire ponti di fratellanza attraverso la musica: questo è il progetto che abbiamo sempre seguito. E questo è quanto accadrà anche il prossimo 9 luglio con l'esecuzione della Nona di Beethoven all'Acropoli, per sottolineare, attraverso quella musica, quanto la cultura greca sia stata importante per tutta la civiltà occidentale. L'Europa senza la Grecia sarebbe senza gambe e senza testa».

ANCHE il suo cammino personale, maestro, è in qualche modo legato alla Grecia? «Sono nato in una parte d'Italia che è stata Magna Grecia. Conosciamo tutti l'importanza che hanno avuto nella storia del pensiero Parmenide e la Scuola di Elea, Pitagora e la Scuola di Crotone, o Archimede di Siracusa, uno dei più grandi matematici della storia. Ancora oggi, da Paestum ad Agrigento, l'Italia è costellata di monumenti straordinari del mondo greco antico. E ci sono tuttora paesi nel nostro Sud nei quali si parla greco. Insomma, non possiamo dimenticare che anche noi... eravamo Grecia».

IL MAESTRO

«Sono nato in una parte d'Italia che è stata Magna Grecia Abbiamo le stesse radici»

NEL VIAGGIO dell'Amicizia Muti sarà accompagnato dall'Orchestra Giovanile Luigi Cherubini e dal Coro Giovanile Porta di Cremona. Così come vuole la tradizione, che ha sempre visto suonare fianco a fianco, in puro spirito di fratellanza, musicisti italiani e musicisti dei Paesi ospiti, anche nei due concerti di Atene e di Ravenna saranno formate due compagini corali e orchestrali miste. Portanto si musicisti italiani si uniranno i musicisti greci dell'Athens State Orchestra, della Thessaloniki State Symphony Orchestra, della ERT National Symphony Orchestra, dell'ERT National Choir e del Choir of the Municipality of Athens. Riapriranno le porte ai cavalli anche i maestri del coro, Antonio Greco e Ivanvo Bario.

IL RITORNO alle origini caratterizzato dal concerto di Atene sarà di fatto il momento culminante, un'edizione di Ravenna Festival introdotta, con cadenza dell'Ulisse dantesco, *Per l'alto mare aperto*, e dunque condotta sotto l'unificante metafora del viaggio e del senso, ovvero del ritorno in Patria. Ai molti eventi di riferimento ellenico congressi nella prima parte del festival (da *Zorba il greco* di Mikis Theodorakis al concerto del fantasy violinista Leonidas Kavakos con la Cherubini, dalla danza nel Labirinto con la Martha Graham Dance Company alla Medea di Jiří Benda con Chiara Muti), altri se ne aggiungeranno nei prossimi giorni. Il 28 giugno nel Chiostro della Biblioteca Classense la voce di una grande interprete di canto sacro, Nektaria Karantzi, incontra il pianoforte del compositore Vassilis Tsabropoulos in uno straordinario confronto "Fra Oriente e Occidente". L'9 luglio in scena al Teatro Alighieri *l'Edipe a Colono* di Ruggero Cappuccio, una riscrittura della tragedia di Sofocle nella quale i segni incancellabili della classicità si specchiano nei nostri tempi e in un italiano scuro dal ritmo della Sicilia e di Napoli, con endecasillabi e settenari che liberano una polifonia ancestrale di suoni: un'occasione per ritrovare e riconoscere i Greci antichi come nostri contemporanei.

Στο πλαίσιο του ιδιαίτερου αφιερώματος του Φεστιβάλ της Ραβέννα, που φέτος κλείνει 30 χρόνια, η καλλιτεχνική διεύθυνση του Φεστιβάλ επέλεξε, παράλληλα με την εμφάνιση του Riccardo Muti στην Αθήνα, διεθνή ονόματα της Ελληνικής Μουσικής σκηνής να εκπροσωπήσουν την Ελλάδα, με συναυλίες τους ή παρουσίαση έργων τους που φιλοξενήθηκαν στη Ραβέννα. Τέσσερεις Έλληνες με διεθνή καριέρα μετείχαν. Ο Μίκης Θεοδωράκης, με την παρουσίαση του έργου “Ζορμπάς” (7/6), ο Λεωνίδας Καβάκος ως σολίστ και μαέστρος της Ορχήστρας Luigi Cherubini (12/6), ο Βασίλης Τσαμπρόπουλος με ρεσιτάλ πιάνου και παρουσίαση του ευρωπαϊκού project “Ανάμεσα σε Δύση και Ανατολή” με σολίστ τη Νεκταρία Καραντζή (28/6) και η Νεκταρία Καραντζή με ερμηνεία βυζαντινής εκκλησιαστικής Μουσικής στον ιστορικό ναό του San Vitale, στο πλαίσιο των Vespri a San Vitale του Φεστιβάλ (27 & 28/6).

gdm

1. La Ravenna ateniese di Riccardo Muti (Ravenna Festival)

Il Ravenna Festival festeggia i trent'anni anni e si lancia "per l'alto mare aperto" alle radici della civiltà occidentale. Per l'annuale Viaggio dell'Amicizia, il ventitreesimo, il gran patron **Riccardo Muti** porta il Beethoven della *IX Sinfonia* sotto l'Acropoli di Atene con coristi greci e italiani il 9 luglio. Molte saranno anche le presenze greche nel festival dal violinista **Leōnidas Kavakos**, alla voce di **Nektaria Karantzi** accompagnata dal pianista **Vassilis Tsabropoulos**, a Mikīs Theodōrakīs, al cui Zorba il greco il festival rende omaggio. Dalla Grecia antica dei filosofi nasce il nuovo lavoro teatrale di Enzo Vetrano e

Ήταν η πρώτη φορά που η Ελληνική Εκκλησιαστική Βυζαντινή Μουσική παρουσιάστηκε σε δύο ξεχωριστές συναυλίες, λαμβάνοντας διεθνές βήμα στο Φεστιβάλ της Ραβέννα, μέσα από μία και μοναδική γυναικεία φωνή, χωρίς συνοδεία ισοκρατήματος και χωρίς ηχητική ενίσχυση, αυτή της Νεκταρίας Καραντζή.

Στον Ιταλικό Τύπο υπήρξαν εκτεταμένα αφιερώματα και αναφορές, με καποιες από αυτές να παρουσιάζουν τη βυζαντινή υμνωδία της Νεκταρίας Καραντζή πλάι στις συνεντεύξεις και τα αφιερώματα του Riccardo Muti.

Και το ιταλικό κοινό χάρισε απλόχερα στην διεθνή υμνωδό και πρέσβειρα της βυζαντινής μουσικής στον κόσμο το πιο θερμό του χειροκρότημα, ζητώντας της τρεις φορές να βγει στη σκηνή, μετά το τέλος της συναυλίας της στην Βασιλική του San Vitale, την οποία παρακολούθησε, μεταξύ άλλων, η Πρόεδρος του

Φεστιβάλ, τραγουδίστρια της όπερας και σύζυγος του Riccardo Muti, Cristina Mazzavillani Muti και ο καλλιτεχνικός διευθυντής Angelo Nicastro.

Η Νεκταρία Καραντζή, η οποία έχει, μεταξύ άλλων, ιδρύσει τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Ψαλτριών, που λειτουργεί στο εξωτερικό ως Women in Byzantine Music Worldwide Association (http://womeninbyzantinemusic.com) και αποτελεί το μεγαλύτερο όργανο εκπροσώπησης των γυναικών στη Βυζαντινή Μουσική, ανέφερε χαρακτηριστικά στον προσωπικό της λογαριασμό στο FB: "Ήταν πολύ συγκινητική και απρόσμενα τιμητική η πρόσκληση της καλλιτεχνικής διεύθυνσης να μετέχω σε αυτό το μοναδικό καλλιτεχνικό γεγονός, ανάμεσα σε Ελλήνες Μουσικούς τεράστιας αξίας, που η φήμη τους υπερβαίνει τα σύνορα της χώρας μας (Θεοδωράκης, Καβάκος, Τσαμπρόπουλος), αλλά και υπό την υπογραφή του "Μαέστρου των Μαέστρων" όπως δικαίως τον αποκαλούν και της μοναδικής Cristina Mazzavillani Muti. Πιο πολύ χαίρομαι γιατί η βυζαντινή εκκλησιαστική μουσική ελαβε -για μία ακόμη φορά- διεθνές βήμα σε αυτην την υψηλής ποιότητας πολιτιστική διοργάνωση".

Ενδεικτικές Πηγές στον Ιταλικό Τύπο:

* La Repubblica: https://ricerca.repubblica.it/repubblica/archivio/repubblica/2019/06/27/nektaria-karantzi-riporta-in-vita-la-musica-bizantinaBologna18.html
* Giornella della Musica: https://www.giornaledellamusica.it/articoli/i-10-festival-di-musica-classica-dellestate-italiana
* La Nuova Ferrana: https://lanuovaferrara.gelocal.it/tempo-libero/2019/06/27/news/a-san-vitale-la-civilta-greca-rivive-nella-voce-di-nektaria-1.35986300